20/04/2021

Τόμας Γκόρντον ένας Σκωτσέζος φιλέλληνας στην Επανάσταση

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Ο Τόμας Γκόρντον (Θωμάς Γόρδων για τους Έλληνες επαναστάτες) ήταν σκωτσέζος στρατιωτικός και φιλέλληνας. Υπήρξε από τους πρώτους φιλέλληνες που έλαβαν ενεργό μέρος στην Επανάσταση του 1821 και από τους πρώτους που έγραψαν το ιστορικό του Αγώνα.

Ο Τόμας Γκόρντον πέθανε στο Κέρνες Χάουζ στις 20 Απριλίου 1841, σε ηλικία 53 ετών.

Καταγόμενος από οικογένεια ευγενών (μαρκησίων και κομήτων), ο Τόμας Γκόρντον γεννήθηκε το 1788 στην αρχοντική αγροικία Κέρνες Χάουζ, 64 χιλιόμετρα βόρεια

του Αμπερντίν. Σπούδασε στο Κολέγιο Ίτον και το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης και τη διετία 1808 – 1810 υπηρέτησε στο ιππικό του βρετανικού στρατού.

Φίλος της περιπέτειας, εγκατέλειψε τη στρατιωτική καριέρα τον Μάιο του 1810 και άρχισε να ταξιδεύει σε περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Στις 26 Αυγούστου 1810 φιλοξενήθηκε από τον Αλή Πασά στα Γιάννινα και στη συνέχεια επισκέφθηκε τη Θεσσαλονίκη, την Αθήνα, τη Μικρά Ασία, την Περσία και την Μπαρμπαριά (σημερινή Δυτική Λιβύη, Τυνησία και Αλγερία).

Στις αρχές του 1813 υπηρέτησε ως λοχαγός στο επιτελείο του Ρωσικού Στρατού και τον Νοέμβριο του ίδιου χρόνο στο στρατό του αυστριακού κόμη φον Βαλμόντεν. Στις αρχές του επομένου έτους επέστρεψε στην πατρογονική εστία και το 1815 σ’ ένα ταξίδι του στην Κωνσταντινούπολη νυμφεύτηκε την ελληνοαρμένισσα Βαρβάρα Κανά.

Με την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης, ο Γκόρντον μίσθωσε πλοίο, το φόρτωσε με όπλα και πολεμοφόδια (600 λογχοφόρα όπλα, τρία βομβοβόλα και μολύβι) και απέπλευσε από τη Μασσαλία με προορισμό την Ελλάδα. Έφθασε στα μέσα Αυγούστου του 1821 στο στρατόπεδο Τρικόρφων, έξω από την Τριπολιτσά, συνοδευόμενος από τον γραμματέα του Τζέιμς Ρόμπερτσον, τον νεαρό αξιωματικό του ναυτικού Γουίλιαμ Χάμφρις και τον Πολωνό γιατρό Κουτσόφσκι. Ο Γκόρντον πλήρωσε τα έξοδα για οκτώ Έλληνες της διασποράς, μεταξύ των οποίων ήταν ο Παναγιώτης Ρόδιος (μετέπειτα στρατιωτικός και πολιτικός) και ορισμένοι Γάλλοι φιλέλληνες, όπως ο Ολιβιέ Βουτιέ και ο Μορίς Περσά, οι οποίοι αργότερα δημοσίευσαν έργα με τις αναμνήσεις τους από την παραμονή τους στην Ελλάδα.

Ο Δημήτριος Υψηλάντης, που διοικούσε το στρατόπεδο των Τρικόρφων, τον υποδέχθηκε τιμητικά ως τον πρώτο Βρετανό φιλέλληνα και του πρότεινε να συγκροτήσει τακτικό σώμα από Έλληνες και φιλέλληνες. Ο Γκόρντον δέχθηκε την πρόταση κι έσπευσε σε ενίσχυση των πολιορκητών της Τριπολιτσάς, με τα τρία βομβοβόλα. Μετά την κατάληψη της πρωτεύουσας του Μοριά, στις 23 Σεπτεμβρίου 1821, απογοητευμένος από την έλλειψη πειθαρχίας των επαναστατικών στρατευμάτων, που επιδόθηκαν σε σφαγές και πλιάτσικο, εγκατέλειψε προσωρινά τον αγώνα και δεν επέστρεψε, όταν του ζητήθηκε επίσημα από την Προσωρινή Κυβέρνηση το 1822.

Ο Γκόρντον ήταν ευερέθιστος χαρακτήρας, λίαν τυπικός και απαιτούσε πειθαρχία από ένα στρατό ατάκτων, όπως ήταν τα παλληκάρια που πολιορκούσαν την Τριπολιτσά. Επίσης, δεν μπορούσε να κατανοήσει την ψυχολογία των αγωνιζομένων Ελλήνων που προσπαθούσαν ν’ αποτινάξουν τη σκλαβιά και την ταπείνωση τετρακοσίων ετών. Έγινε όμως μέλος επιτροπής του Λονδίνου για την

ενίσχυση του Αγώνα με χρήματα και όπλα με βάση τα αγγλοκρατούμενα Κύθηρα.

Το 1826, ενώ ο Γκόρντον βρισκόταν στην Κέρκυρα, του επιδόθηκε έγγραφο με την υπογραφή τού προέδρου της Εθνοσυνέλευσης Πανούτσου Νοταρά, που τον καλούσε να επανέλθει στις γραμμές του Αγώνα. Ο Γκόρντον δέχθηκε αυτή τη φορά την πρόσκληση και πήγε στη Ζάκυνθο, όπου η Επιτροπή Ζακυνθίων του πρότεινε να επιχειρήσει να ανακαταλάβει το Μεσολόγγι. Ο Γκόρντον έκανε δεκτή την πρόταση, αλλά αποφάνθηκε, ύστερα από επιτόπια αναγνώριση, ότι «δεν πρέπει να δαπανηθούν 1.500 δίστηλα (κολωνάτα) για λίγα στρέμματα γης».

Ύστερα οργάνωσε τον ανεφοδιασμό στα Κύθηρα, από όπου έστελνε τρόφιμα στα ελληνικά στρατόπεδα. Παράλληλα, προετοίμασε την άφιξη του Κόχραν και εργάστηκε για τη συμφιλίωση του Φαβιέρου με την ελληνική κυβέρνηση. Τον Μάιο του 1826 ο Γκόρντον έφθασε στο Ναύπλιο, προσκομίζοντας το υπόλοιπο του δεύτερου αγγλικού δανείου εκ 14.000 λιρών.

Στα τέλη Ιανουαρίου του 1827, κατά τις επιχειρήσεις της Αθήνας, επικεφαλής φάλαγγας από 2.300 Έλληνες και 15 πυροβόλα, εξορμώντας από τη Σαλαμίνα, έκανε απόβαση στο Φάληρο και κατέλαβε τον λόφο της Μουνυχίας (Καστέλα). Αφού τον οχύρωσε, απέκρουσε τις λυσσαλέες επιθέσεις του Κιουταχή σε πεντάωρο αγώνα. Με την άφιξη του Καραϊσκάκη στην Αττική στις αρχές Φεβρουαρίου και αφού δεν έγιναν δεκτά κάποια σχέδιά του για την αναχαίτιση του Κιουταχή, παραιτήθηκε από την αρχηγία των στρατευμάτων του Πειραιά και περιορίστηκε στο έργο του ανεφοδιασμού τους.

Μετά την λήξη του Αγώνα και αφού δεν εκτιμούσε ιδιαίτερα τον Καποδίστρια, επανέκαμψε στην Σκωτία, όπου συνέγραψε την «Ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως» , που εκδόθηκε το 1832 και είναι ένα από τα σοβαρότερα και εγκυρότερα έργα για την Ελληνική Επανάσταση . Είναι πλούσιο σε ιστορικές πληροφορίες και πολλοί ιστορικοί, μεταξύ των οποίων ο Σπυρίδων Τρικούπης και ο Τζορτζ Φίνλεϊ, το χρησιμοποίησαν ως πηγή.

Το 1835, ο Γκόρντον προσκλήθηκε από τον αντιβασιλέα Λουδοβίκο Άρμανσμπεργκ κι έλαβε την εντολή ν’ αποκαταστήσει την τάξη στη Στερεά Ελλάδα, όπου υπήρχε αναταραχή και οι δυσαρεστημένοι αγωνιστές της Επανάστασης είχαν καταφύγει και πάλι στα βουνά. Με αφετηρία την Αθήνα, ο Γκόρντον πραγματοποίησε εκκαθαριστικές επιχειρήσεις σε Βοιωτία, Φθιώτιδα, Φωκίδα και Αιτωλοακαρνανία. Για τις υπηρεσίες του διορίστηκε στρατιωτικός διοικητής Πελοποννήσου, αλλά αργότερα ήρθε σε ρήξη με τον Άρμανσμπεργκ κι επέστρεψε στη Σκωτία. Το 1840 πραγματοποίησε το τελευταίο του ταξίδι στην Ελλάδα.

Χωρίς ν’ αποκτήσει απογόνους από το γάμο του, κατέλιπε την περιουσία του σ’ ένα εξώγαμο τέκνο του, γεγονός που πυροδότησε πολύχρονες δικαστικές διαμάχες από τους υπόλοιπους κληρονόμους του.

Πηγή: © SanSimera.gr